

Latvijai ir potenciāls augt

Tas, ka Latvija “ir krustceļš”, ir katrās vēlēšanās un teju katrā gada nogalē plaši tirazēta “atzīņa”, kurai var sekot visdažādākais skaidrojums. Simbolisko krustceļu regulāra piesaukšana norāda – bieži sagaidām, ka viss tikai vēl būs, istie notikumi vēl sekos, nepamanot, ka iztēlotās norises patiesībā jau notiek. Arī 2019. gadā dažāda veida “krustceļš” esam šķērsojuši katru dienu, un procesi ekonomikā, kā arī manis pārstāvētajā tiesību nozarē nosaka to notikumu “karti”, ar kuru saskarsimies nākamgad.

Raugoties uz Latvijas attīstības ceļu plašāk, šo gadu raksturo divas tendences, ar kuru ietekmi jāreķinās arī 2020. gadā. Pirmkārt, ekonomikas attīstības tempu palēnināšanās, kā arī spekulācijas par un ap iespējamo ekonomiskās izaugsmes cikla noslēgumu. Otrs process ir plaša spektra aktivitātes saistībā ar nelegālu līdzekļu atmazgāšanas un korupcijas ierobežošanu.

Neskatoties uz drūmām prognozēm gada sākumā, krīze 2019. gadā neiestājās. Ekonomikas attīstība palēninājās (visticamāk, temps vēl kritīsies), tomēr dažas nozares uzrāda cerīgas tendences. Vērtējot mūsu klientu aktivitātes, šogad izteikti pieaudzis darījumu skaits nekustamo īpašumu jomā. Tas ļauj cerēt, ka nākamajos gados varēsim vērot šo aktivitāšu sekas dabā – taps jauni biroju centri, industriālās būves un dzīvojamie nami.

Nekustamo īpašumu jomu līdz ar citām nozarēm ir “slāpējis” pieaugošais birokrātisko prasību skaits no aizvien stingrāk kontrolēto banku puses. Mūsu klientu vidū ir vairāki gadījumi, kad business pamet Latviju, jo netiek galā ar milzīgo atskaitīšanos un savas darbības likumības pierādīšanas apjomu. Jācer, ka šā brīža lielākais “bubulis” – iekļūšana *Moneyval* “pelēkā saraksā” – ies Latvijai secen, kas varētu līdzsvarot finanšu nozares regulāciju un tās spēju attīstīties. Nākamā gada sākumā mums ļoti ir vajadzīgas labas ziņas, kas iedrošina esošo biznesu un ieinteresē jaunū.

Līga Mervina,
ZAB *Ellex Klaviņš* vadošā partnere

Vērtējot juridisko pakalpojumu nozares attīstību, uzkrītoša “parādība” šogad bija vairāku sen kultivētu priekšstatu saļodzīšanās. Pirmkārt, tas attiecas uz tēzi “mākslīgais intelekts aizstās visus visās profesijās.” Šis pareģojums jau sen tiek attiecināts arī uz juristu profesiju, taču nekāda aizstāšana tā arī nav notikusi. Tieši pretēji, šī gada Starptautiskās advokātu asociācijas rīkotajā nākotnes tendenču konferencē *Building the Law Firm of the Future* tika secināts, ka klienti aizvien vairāk vēlas kontaktēties ar savu juridisko padomnieku tiešā veidā, aprunāties, kopīgi meklēt risinājumu. Tāpēc šodienas advokātam ir jābūt daudz universālākam, tādām, kurš spēj sniegt komerciāli noderīgu padomu, var diskutēt arī ārpus tieslietu un likumu sfēras, vērtējot norises ekonomikā, politikā, kultūrā.

Otrkārt, nav piepildījusies prognoze par to, ka advokātu biroji izzudīsot, to vietā nākot juristiem un advokātiem, kuri strādā ārpus birojiem. Tā tas isti nestrādā, it īpaši mazos tirgos kā Latvijā, jo klientam parasti vajag plašu un daudzpusīgu skatu uz viņa problēmjautājumu. To var sniegt dažādās kompetenču jomās strādājoši juristi, kas pārzina klienta nozares specifiku un darbojas komandā. Darba tiesības, intelektuālā īpašuma jautājumi, strīdu risināšana, – vajadzības ikdienā veidojas no daudzām kompetenču jomām. Un joprojām efektīvākais veids, kā sniegt atbalstu klientam, ir attīstīt viena biroja ietvaros profesionāļus dažādās jomās, kuri labi pārzina attiecīgā klienta industriju, tās praktiskos izaicināju-

mus un spēj darboties ciešā sazobē. Un birojs nodrošina šo plašo kompetenču tvērumu, piemēram, mūsu gadījumā papildus visiem tradicionālajiem tiesību specializācijas laukiem, īpaši esam attīstījuši intelektuālā īpašuma un autortiesību, dažādu nozaru regulācijas un enerģētikas jomas.

Nākamā gada pirmajā pusē varētu tikt pieņemti grozījumi Advokatūras likumā, kas mainīs advokātu biroju juridisko statusu, padarot tos par komercuzņēmumiem. Šobrīd nav vienotas pieejas tajā, kā tiek kārtota advokātu biroju grāmatvedība, kāds ir birojos strādājošo tiesiskais statuss. Daudzos gadījumos advokāti veic individuālu uzņēmējdarbību, bet birojs ir vien viņu kopīgi dalītā darba vieta. Pēc likuma grozījumu pieņemšanas visiem birojiem būs skaidrs statuss un tiesisko attiecību veids ar darbiniekiem. Šis ir pareizs solis nozares sakārtošanā, tostarp izvirzot arī prasību ieviest visu advokātu civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu.

Cita starpā, likumprojekts paredz arī atbildību par tiesas procesu kavēšanu, jo atsevišķi advokāti mēdz uzņemties tik daudz lietu, ka visas tiesas sēdes apmeklēt nav iespējams. Šī, protams, ir tikai maza daļa no Latvijas tiesu sistēmas lielā jautājuma – padarīt tiesas procesus efektīvākus un raitākus. Lēna tiesvedība gadiem ilgi ir bijusi viena no Latvijas problēmām, piemēram, investīciju piesaistes kontekstā, un laikā, kad ekonomikā ir vērojamas stagnācijai raksturīgas iezīmes, katra biznesa bremzējoša un veicinoša faktora “svars” ir vairākkārt lielāks nekā t.s. labajos laikos. Šogad pieteiktā tiesu reforma un ekonomiskās tiesas izveide kopumā ir atbalstāma iniciatīva, obligāti gan paturot prātā, ka šis solis vienas tiesu darbības efektivitātes jautājumu neatrisinās.

Tāpēc novēlu politikas veidotājiem un lēmumu pieņēmējiem neiestīgt eksistenciālās pārdomas par “Latviju krustceļš”, bet izvirzīt reāli sasniedzamus un racionālus mērķus, kas ir vērsti vienlaikus uz ekonomikas attīstību un tiesu sistēmas efektivitāti.